

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

Rezultatele vizitei vicepreședintelui american Joe Biden și vicepreședintelui Comisiei Europene Catherine Ashton la Chișinău

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 20 martie 2011, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. *Impactul vizitei lui Joe Biden, vicepreședintele SUA la Chișinău*
2. *Scopul vizitei vicepreședintelui Comisiei Europene Catherine Ashton la Chișinău*
3. *Scopul vizitei lui Marian Lupu la Bruxelles în perioada 14-16 martie 2011*
4. *Importanța vizitei lui Iurie Leancă la București din data de 16 martie 2011*

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: Buna ziua stimați ascultători! Sunt Corneliu Rusnac și vă salut la o nouă serie de emisiuni de Sinteze și Dezbateri pe teme de Politică Externă. Aceste emisiuni sunt realizate cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțate de Fundația Friedrich Ebert.

Invitații noștri de astăzi sunt *domnii Victor Chirilă, Director Executiv al Asociației pentru Politică Externă și dl Radu Vrabie, Director de Programe la Asociația pentru Politică Externă.* Buna ziua și bine ați venit la emisiunea noastră!

Așadar, în emisiunea de astăzi vom aborda mai multe subiecte, dar vom începe cu vizita vicepreședintelui american Joe Biden la Chișinău. Ea a fost caracterizată de foarte multă lume drept o vizită istorică pe de altă parte au fost și voci precum ar fi partidul comuniștilor care o consideră drept una umiltoare pentru R. Moldova pentru faptul, spun ei, sau pentru maniera în care a fost primit dl Biden la Chișinău de către autoritățile moldovenești pe care comuniștii le acuză de servilism față de SUA. Așadar, vizita lui Joe Biden, ce a însemnat ea pentru R. Moldova, cum trebuie interpretat mesajul acestei vizite, dle Chirilă?

1. *Impactul vizitei lui Joe Biden, vicepreședintele SUA la Chișinău*

Victor CHIRILĂ, Director Executiv al Asociației pentru Politică Externă: Dl Biden a venit la Chișinău ca să transmită un mesaj clar de susținere din partea Washingtonului, Guvernului American pentru Republica Moldova, pentru Alianța pentru Integrare Europeană și mai ales pentru acea agendă de reforme care a fost enunțată anul trecut și este pusă în aplicare în continuare. Este fără îndoială o vizită simbolică, așa cum s-a spus, o vizită simbolică, dar simbolismul căreia va trebui să fie transpus în practică de acum în acolo de către guvernarea noastră, de către diplomația R. Moldova. Simbolismul este important fără îndoială, simbolismul este important mai ales în discuțiile cu partenerii noștri atât din vest cât și din est dar, desigur, pentru a da substanță acestui mesaj simbolic va fi nevoie de foarte multă muncă aici în interiorul Republicii Moldova, deoarece, pentru că SUA și UE să poată să ne susțină ele au

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

nevoie de argumente solide care să vină din interiorul țării noastre și sper foarte mult că aceste argumente vor veni.

Corneliu RUSNAC: Dle Vrabie?

Radu VRABIE, Director de Programe la Asociația pentru Politică Externă: Nu ar fi foarte multe de adăugat la ceia ce a spus dl Chirilă anterior. A fost o vizită, cred eu, pe care diplomația R. Moldova poate să o pună un plus, un rezultat foarte bun mai ales ținând cont de faptul că un oficial american de un așa rang înalt este pentru prima dată în R. Moldova. Chiar dacă nu s-a semnat nici un document, și asta a fost una din critici, totuși, trebuie să ținem cont de categoriile de greutate ale celor două țări și, cred eu că aceste șase ore petrecute de către vicepreședintele Biden la Chișinău ...cum spuneam și la alte emisiuni, dacă vom avea câteva succese cum ar fi anularea aceluia amendament Jackson Vanik, acesta deja va fi un rezultat practic al vizitei. Cât privește criticele care au fost aduse, de cele mai multe ori ele au avut un caracter electoral, s-au agățat de anumite elemente, nu întotdeauna criticele au fost clare. A fost cred, totuși, o lipsă de respect că nu au participat la acea întâlnire cu delegația parlamentară a R. Moldova din partea partidului de opoziție și acest lucru demonstrează că, de fapt, ca substanță și ca importanță vizita lui Biden a fost foarte importantă deci acele critici au fost minore și au avut mai mult un impact intern, asupra electoratului decât una de substanță.

Corneliu RUSNAC: Cu puțin timp înaintea vicepreședintelui american la Chișinău s-a aflat în vizită și doamna vicepreședinte a Comisiei Europene Catherine Ashton care este Înalt Reprezentant al UE pentru Afaceri externe și Politică de Securitate. La Chișinău ea s-a întâlnit cu liderii celor trei partide din Alianța pentru integrare Europeană cu care a discutat despre dinamizarea relațiilor moldo-comunitare dar, și despre probleme de politică externă și de securitate inclusiv despre conflictul transnistrean. Dna Ashton, la Chișinău a mai spus că Acordul de Asociere cu UE pe care îl negociază în prezent R. Moldova și Bruxelles citez: „ne va aduce și mai aproape unii de alții atât prin asocierea politică cât și prin integrarea economică”, citat închis. Catherine Ashton a subliniat că Guvernul R. Moldova trebuie să acorde o atenție sporită reformelor economice și apropierei țării de standardele europene. Ce înseamnă toate aceste afirmații traduse din limbaj diplomatic în limbajul de toate zilele, dle Vrabie?

2. Scopul vizitei vicepreședintelui Comisiei Europene Catherine Ashton la Chișinău

Radu VRABIE: Vizita dnei Ashton este una din multele vizite pe care le-au tot făcut oficialii europeni în R. Moldova sau oficialii R. Moldova în UE. A fost o serie, după cum cunoaștem, a fost și acea reuniune a Miniștrilor de Externe și vine, de fapt, ca un rezultat și ca o confirmare că acea cale pe care R. Moldova a pornit în anul 2009 este una corectă și se bucură de sprijin din partea UE. Desigur, au fost atinse acele câteva puncte foarte importante pentru noi, Acordul de Asociere, Liberalizarea Regimului de Vize, reglementarea conflictului transnistrean. Ceia ce este îmbucurător este că actualmente Chișinăul a intrat într-o listă de prieteni și a UE și a SUA ori ei sunt acei parteneri strategici care pot ajuta real Chișinău în dezvoltarea și modernizarea R. Moldova inclusiv în reglementarea conflictului transnistrean pentru că vorbind despre reglementarea transnistreană, acele măsuri de întărire a încrederii au nevoie de o finanțare foarte importantă. Această finanțare poate veni numai din partea acestor doi actori.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

Corneliu RUSNAC: Dle Chirilă?

Victor CHIRILĂ: Ambele vizite, atât vizita dlui Biden cât și vizita dnei Ashton pun în evidență că actualmente R. Moldova se bucură de o deschidere enormă din partea partenerilor noștri din vest, fără de care reformele economice, schimbările, modernizarea țării, în general, nu poate avea loc. R. Moldova nu are resursele necesare pentru a duce la bun sfârșit această ambițioasă agendă. Acest lucru trebuie să fie înțeles de toți. De aceea, respectiva deschidere trebuie să fie prețuită și menținută în continuare. Menținerea ei poate fi asigurată doar prin reforme, prin stabilitatea politică necesară pentru a implementa aceste reforme. Guvernarea Alianței pentru Integrare Europeană este lăudată pentru acele reforme și progrese care au fost realizate în ultimul an. Lucrul acesta nu trebuie să ne autoliniștească, nu trebuie să ne mulțumim doar cu atât. Laude, aprecieri sunt făcute anume cu scopul de a ne încuraja să continuăm pe această cale pentru că în față avem de îndeplinit niște sarcini și mai dificile decât până acum. Acordul de asociere, de fapt, ne va deschide niște oportunități pentru aprofundarea relațiilor noastre cu UE dar, în același timp, ne va pune în față noi provocări, provocări în termeni de reforme, pentru că acel Acord de Asociere ne va oferi perspectiva de integrare economică în spațiul UE ori acest lucru înseamnă asimilarea de standarde, legi, transformarea instituțiilor noastre. Acest proces nu este unul automat. Din păcate, Legea privind Anti-discriminarea demonstrează că autoritățile noastre înțeleg acest proces ca fiind un automatism tehnic. Lucrul acesta trebuie evitat. Această asimilare presupune și o consultare foarte largă cu diferiți actori sociali, politici, economici din R. Moldova. Procesul de reforme trebuie să implice toată societatea, în caz contrar această integrare europeană și aceste reforme pe care le presupune integrarea europeană se vor demonstra fragile, se vor demonstra a fi lipsite de o bază socială solidă și nu doar socială dar și politică solidă în R. Moldova. Este nevoie să evităm aceste lucruri și pentru aceasta este nevoie de stabilitate este nevoie de conlucrare între partidele de guvernare, între partidele de guvernare pe de o parte și între partidele de opoziție pe de altă parte. În caz contrar, cred că UE ar putea să se dezamăgească de calitatea reformelor, de modul în care sunt implementate aceste reforme, de modul în care toate forțele politice participă la acest efort de implementare a procesului de integrare europeană a R. Moldova.

Corneliu RUSNAC: Am văzut că nu doar oficialitățile străine au vizitat R. Moldova în ultimul timp ci și lideri politici de la Chișinău s-au aflat în vizite în străinătate. Bunăoară, președintele interimar Marian Lupu a vizitat Bruxelles unde s-a întâlnit cu mai mulți oficiali din UE. Care a fost de fapt scopul vizitei dlui Lupu la Bruxelles, dle Chirilă?

3. Scopul vizitei lui Marian Lupu la Bruxelles în perioada 14-16 martie 2011

Victor CHIRILĂ: Bine, eu cred că vizita dlui Lupu la Bruxelles, și nu doar a dlui Lupu dar, și a reprezentanților partidelor din Parlament fac parte din dialogul politic care se desfășoară destul de dinamic și plin de substanță între Chișinău și Bruxelles și, bineînțeles, lucrul acesta este îmbucurător. Am auzit critici din partea unor comentatori, experți care consideră că prea des oficialii noștri călătoresc la Bruxelles. Eu cred că este o exagerare, cred că dimpotrivă aceste vizite sunt necesare pentru că reformele pe care noi trebuie să le implementăm, planurile pe care le-am stabilit împreună cu UE, de exemplu la

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

capitolul liberalizarea regimului de vize, necesită un dialog constant la diferite nivele și în special la nivelul cel mai înalt pentru că, chiar dacă aceste planuri și programe de activitate presupun anumite acțiuni tehnice, trebuie, de asemenea, să fim conștienți de faptul că orice decizie a UE legată de liberalizarea regimului de vize, legată de crearea unei zone de comerț liber sau de semnarea Acordului de Asociere are și o importantă componentă politică. Politicul joacă un rol important în luarea deciziilor în cadrul UE, de aceia partenerii noștri din cadrul UE, de la Bruxelles și din alte capitale europene, trebuie informați în mod corespunzător despre acțiunile pe care le-am implementat, despre activitățile ce urmează a fi realizate și despre problemele ce există în societate și la nivel politic.

Corneliu RUSNAC: Dle Vrabie?

Radu VRABIE: Eu aș atrage atenția la componenta cooperării dintre parlamente, componenta inter-parlamentară pentru că dacă ne uităm în istoria cooperării noastre cu UE vedem că de obicei partea exigentă este Comisia Europeană. Comisia Europeană este foarte atentă la toate detaliile tehnice și toate reformele care au loc în R. Moldova sau într-o țară care negociază cu UE dacă e să vorbim mai larg. Pe de altă parte, Parlamentul European, în ultima perioadă și-a crescut rolul. Sigur, Parlamentul European nu ia decizii pentru sau împotriva unei țări însă dacă Parlamentul european are anumite rezoluții, declarații în sprijinul R. Moldova asta ajută țara în dialogul cu Comisia Europeană și cu statele membre. De aceia, în acest context, cred că R. Moldova trebuie să atragă atenția la dimensiunea cooperării inter-parlamentare. În al doilea rând vedem că cooperarea cu UE nu trebuie să fie unidimensională, doar Guvernul să lucreze pentru implementarea reformelor. Noi avem nevoie de un dialog foarte larg cu UE, avem nevoie ca integrarea europeană să nu fie o chestiune de importanță guvernamentală ci de importanță națională. Toate sferele vieții cotidiene Parlament, Guvern, Business, Societate Civilă, Medii Academice trebuie să promoveze acest dialog să arate că R. Moldova, într-adevăr, este o țară care a intrat pe calea europeană și care va parcurge acest drum. Altfel, dacă lăsăm totul în seama doar a Guvernului procesele de integrare vor fi mult mai lente și mult mai grele. Colegul meu menționa în intervenția anterioară că anumite lucruri trebuie consultate cu societatea pentru că toate reformele, toate procesele, de fapt, înseamnă o schimbare a normelor cu care suntem obișnuiți noi, sunt alte norme, a prima vedere, unele din ele sunt chiar dureroase pe termen scurt, de aceia, societatea trebuie să fie pregătită, trebuie să înțeleagă procesele cu care urmează să se ciocnească ca prin asta să dinamizeze procesul de reforme.

Victor CHIRILĂ: Eu aș vrea să menționez aici un moment care a fost atins și de Radu. Parlamentul European, într-adevăr, și-a mărit foarte mult rolul în cadrul UE mai ales în procesul de luare a deciziilor. Parlamentul European împreună cu Consiliul UE iau parte la luarea unor decizii și la elaborarea unor legi obligatorii pentru toate statele membre ale UE. Din acest punct de vedere, pentru R. Moldova este foarte important ca Parlamentul European să aibă și pe viitor abordări pozitive față de țara noastră. În trecut, Parlamentul European a luat mai multe poziții benefice pentru țara noastră. A formulat mai multe declarații în care Comisia Europeană, de exemplu, este solicitată să se angajeze în dialogul privind liberalizarea regimului de vize cu R. Moldova, să ofere o perspectivă clară europeană țării noastre. Astfel de mesaje creează o presiune pozitivă asupra Comisiei Europene care este, de fapt, puterea executivă a UE. De exemplu, liberalizarea regimului de vize presupune implementarea unor reforme concrete în mai multe domenii. La fiecare etapă Comisia Europeană va face evaluări corespunzătoare. Aceste evaluări

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

vor fi discutate și aprobate atât de statele membre, cât și de Parlamentul European. Fără aprobarea Parlamentului European, R. Moldova nu va putea trece la o altă etapă în acest proces și, la fel, decizia finală de liberalizare a regimului de vize va necesita și aprobarea din partea Parlamentului European. De aceea, un dialog constant, permanent cu UE și Parlamentul European este necesar pentru a ne asigura un sprijin politic solid pentru realizarea acelor obiective pe care ni le-am fixat.

Corneliu RUSNAC: Dacă ar fi să recapitulăm, ce mesaj a primit Marian Lupu din partea oficialilor din UE și ce ar avea de făcut acum foarte concret autoritățile de la Chișinău, dle Vrabie?

Radu VRABIE: Mesajul a fost de continuare a reformelor începute și nu de auto-mulțumire sau auto-liniștire pe care am putea avea-o acum după ce am primit atâtea încurajări. Cred că și conjunctura internațională care ne-a fost, în parte, favorabilă datorită faptului că în alte state din Parteneriatul Estic lucrurile merg mai prost, însă, conjunctura a fost, în parte, și nefavorabilă pentru că există acele tensiuni din Africa de Nord, din Orientul Apropiat care au trezit anumite cereri a unor state membre de a redirectiona sau de a atrage o atenție sporită acestei zone. Acest lucru ne face să înțelegem că acum avem de lucrat mai mult decât până acum pentru ca acele state din UE care ne sunt prietene, care ne sunt apropiate să poată continua, promova cauza R. Moldova pentru a nu fi izolați și pentru a nu distruge acea idee europeană care există în R. Moldova. După cum ați văzut, în ultimele sondaje din regiunea transnistreană peste 60% din populația regiunii transnistrene considerată tradițional pro-rusească sunt pentru integrare în UE. Acesta este un lucru îmbucurător, un lucru care ne face să credem că problematica transnistreană poate fi rezolvată pe cale europeană. Mai avem de făcut un efort considerabil și trebuie să înțelegem că deseori în procesul de integrarea europeană primele lucruri, rezultate care se dau ușor sunt de fapt lucrurile ușoare mai departe cu cât te adâncești în procesul de reforme și pătrunzi la detaliile minore acolo lucrurile ar putea să meargă mai greu, de aceea, trebuie să fim pregătiți pentru aceasta.

Corneliu RUSNAC: Dle Chirilă?

Victor CHIRILĂ: Mesajul este simplu dar, în același timp cu bătaie lungă, munciți, munciți și iar munciți, pentru că de voi depinde realizarea acelei agende pe care v-ați propus-o. Plus la aceasta, nu vă sustrageți atenția de la acest efort, rezolvați criza politică din R. Moldova prin alegerea președintelui țării pentru că ne alegerea acestui va duce la impas actuala Alianță pentru Integrare Europeană și evident va duce în cele din urmă la stoparea sau încetinirea ritmului de implementare a reformelor, iar acest lucru ar putea să aibă un impact negativ asupra asistenței și deschiderii de care R. Moldova beneficiază în prezent din partea UE și a celorlalți donatori occidentali.

Corneliu RUSNAC: Așa ca să punctăm, care sunt riscurile, sau riscă R. Moldova în cazul în care nu va reuși să asigure aceste condiții, dle Chirilă?

Victor CHIRILĂ: Riscă răcirea relațiilor cu UE, cu Washington-ul, riscă ca acești parteneri importanți pentru țara noastră să se dezamăgească să-și direcționeze atenția spre alte obiective mai importante decât R. Moldova. Insuccesul R. Moldova de a deveni o istorie de succes așa cum mulți ar dori atât în țară cât

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

și peste hotarele ei ar putea să aibă efecte negative și pentru Parteneriatul Estic în general. De fapt, Moldova acum este privită ca unica șansă a Parteneriatului Estic de aș demonstra viabilitatea și rațiunea de a exista în viitor. Având în vedere evenimentele care se întâmplă acum în Africa de Nord și interesul crescând a unor state importante din UE pentru această regiune, insuccesul R. Moldova pe calea reformelor ar putea să dea apă la moară acelor state care consideră că UE trebuie să aloce mai multă asistență statelor din Magreb sau să acorde mai multă atenție respectivei regiuni și acest lucru va fi păcat pentru noi și pentru întreaga regiune. De aceea, sunt de acord cu cele spuse de Radu că din partea noastră se așteaptă eforturi duble, chiar mai mult decât din partea țărilor din Balcanii de Vest care aveau și perspectivă clară europeană, aveau și sume importante financiare alocate de Bruxelles că ele sunt parte a politicii de extindere a UE. Or, spre deosebire de aceste state noi nu avem aceste avantaje. Este nevoie să demonstrăm că merităm această perspectivă de integrare europeană, este nevoie să demonstrăm mult mai multe progrese ca UE să ne acorde mai multă asistență financiară și politică și, de sigur, această realitate pune pe umerii societății și, în special, a clasei politice o responsabilitate enormă.

Corneliu RUSNAC: Zilele trecute a mai avut loc o vizită importantă a unui oficial din R. Moldova în exterior, este vorba de Ministrul de Externe Iurie Leancă care a vizitat București-ul unde s-a întâlnit inclusiv cu Președintele Traian Băsescu. Ce se poate spune despre această vizită, ar putea ea să însemne începutul unei colaborări mai strânse în domeniul energetic într-o parte s-a declarat că o parte din suma 100 de milioane de euro, ajutor nerambursabil pe care România îl acordă R. Moldova ar putea să fie redirecționată pentru realizarea unor proiecte din domeniul, dle Vrabie?

4. Importanța vizitei lui Iurie Leancă la București din data de 16 martie 2011

Radu VRABIE: Eu sper foarte mult ca această vizită a dlui Leancă la București să fie una din primele care va contribui la crearea și la menținerea dialogului pragmatic între R. Moldova și România. Pe parcursul anilor am avut foarte multă retorică, mitologie, istorie între cele două țări, aspectelor pragmatice, economice nu li s-a acordat destulă atenție. Într-un fel probleme, odată cu semnarea Tratatului privind managementul frontierei s-a cam pus punct pe anumite aspecte istorice care împiedicau relația dintre noi. Cele discutate de vice premierul Leancă cu omologul său Baconschi, cu președintele Băsescu arată că suntem la un început de cale foarte bun. Sper, ca acest ajutor nerambursabil să fie vizibil în R. Moldova, și asta, iarăși, pe lângă aspectul economic ar mai distruge multe mituri care există actualmente între noi. Pe de altă parte, trebuie să înțelegem că România este prima țară din UE cu care noi contactăm dat fiind faptul că suntem vecini și foarte multe dintre proiectele noastre, mai ales în domeniul energetic care urmează să diminueze un pic dependența totală pe care o avem față de piața estică se poate face doar prin România. Avem aici teritoriu neexplorat, avem energia electrică, import de energie electrică acel inter-conector Ungheni-Iași privind importul de gaze. Sperăm că dacă acest dialog va continua vom reuși să avem rezultate palpabile în următorii ani.

Corneliu RUSNAC: Dle Chirilă?

Victor CHIRILĂ: Eu cred că Moldova a întârziat foarte mult în a pune în practică proiecte comune cu România în domeniul energetic. Dacă acest lucru s-ar fi întâmplat în anii 90-ci cred că acum R. Moldova

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 46, din 20.03.2011

ar fi avut o altă situație, mult mai bună la capitolul securitate energetică. Din păcate rolul României în asigurarea securității energetice a fost neglijat intenționat de către autoritățile R. Moldova care au guvernat țara, în special, în perioada 2001-2008. Este o eroare foarte mare și această eroare o plătim acum cu toții. Suntem fără îndoială la cheremul oricăror presiuni din domeniul energetic din partea Federației Ruse, avem o securitate energetică nu fragilă, ci inexistentă. Sper mult că actuala Guvernare înțelege acest lucru și înțelege cu adevărat rolul ce-i revine României în acest sens. Cred că este nevoie de a implementa cât mai curând posibil proiecte comune ce ar da posibilitate R. Moldova să-și conecteze rețeaua de conducte a gazului natural cu rețeaua României. Este nevoie de o conectare cât mai curând posibilă a sistemului nostru energetic la sistemul energetic al României și, prin România, la cel al UE. Toate poveștile despre impactul pozitiv pe care Nabucco ar putea să îl aibă asupra R. Moldova sunt un bluf atâta timp cât R. Moldova nu este conectată la sistemul de gaze naturale al României. De asemenea este un bluf și povestea cu South Stream care ar putea să aibă efecte pozitive. Nu este adevărat. Unica șansă reală a R. Moldova să diminueze din pârgiile de presiune ale Federației Ruse, pârgiile ce țin de domeniul securității energetice este conectarea R. Moldova la sistemul energetic și de gaze naturale ale României. Aceasta este unica posibilitate ca să facem față pe viitor eventualelor presiuni din est.

Corneliu RUSNAC: Spre regret, timpul rezervat emisiunii noastre a expirat. Eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la acest program. Stimați ascultători, sunt Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Germană Friedrich Ebert. Pe curând!